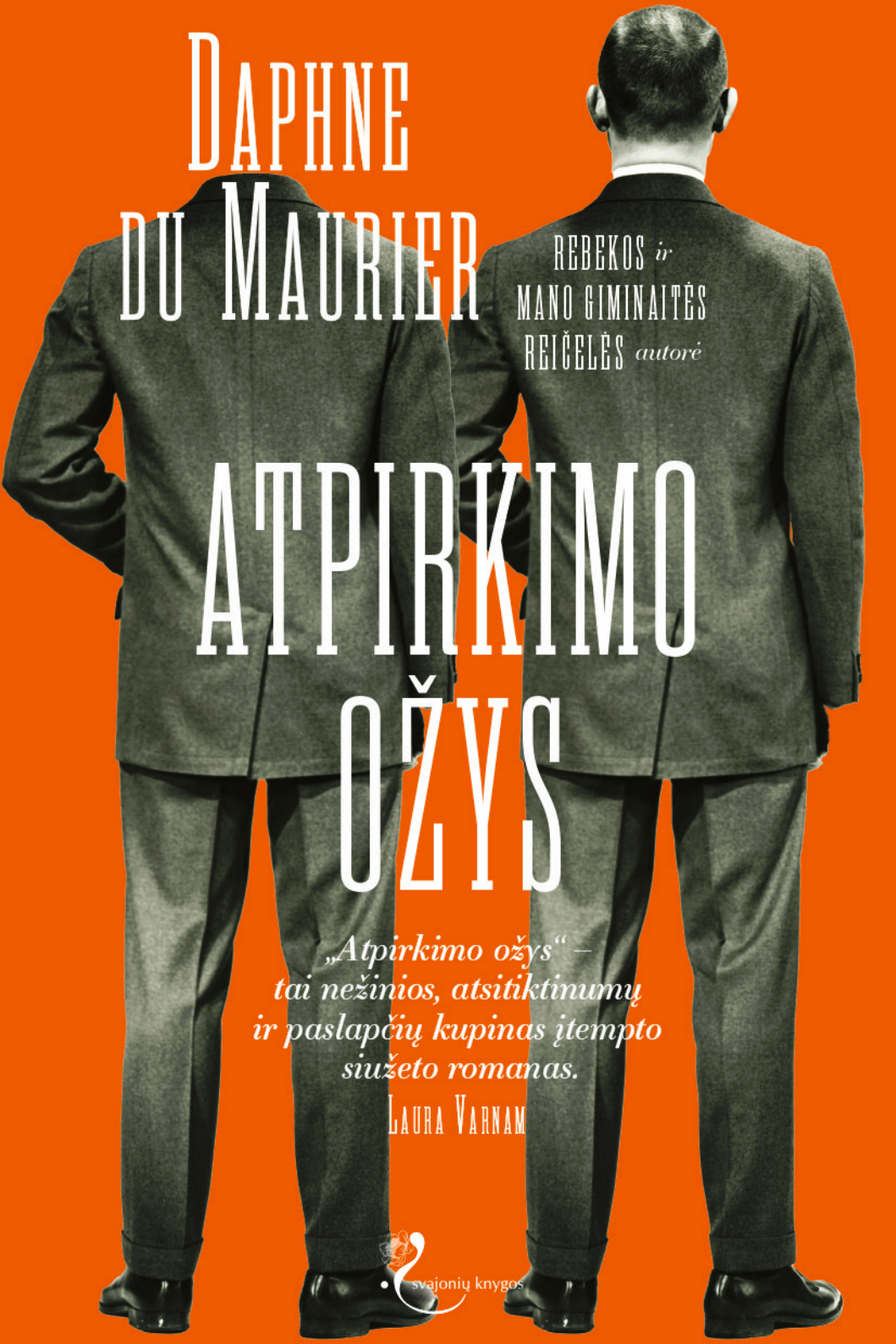

The background of the entire cover is a photograph of two men from behind, standing side-by-side. They are wearing dark, well-tailored suits with white shirts and dark ties. The man on the left is slightly taller and has his hands in his pockets. The man on the right is slightly shorter and has his hands behind his back. The image is set against a solid orange background.

DAPHNE
DU MAURIER

REBEKOS ir
MANO GIMINAITĖS
REIČELĖS *autorė*

ATPIRKIMO OŽYS

*„Atpirkimo ožys“ –
tai nežinios, atsitiktinumų
ir paslapčių kupinas įtempto
siužeto romanas.*

LAURA VARNAM

DAPHNE
DU MAURIER

ATPIRKIMO
OŽYS

Iš anglų kalbos vertė
Ieva Sidoravičiūtė

 svajonių knygos
2023

Pirmas skyrius

PALIKAU automobilį prie katedros ir nusileidau į Jakobinų aikštę. Vis dar pylė kaip iš kibiro. Lietus nesiliovė visą kelią nuo Tūro, tad vietoj pamėgtų vietovių temačiau žvilgantį *route nationale*¹ asfaltą, ritmingai kapojamą monotoniškai švytuojančių priekinio stiklo valytuvų.

Privažiavus Le Maną, visą parą širdį slėgęs liūdesys dar sustiprėjo. Paskutinių atostogų dienų melancholija anaip tol nebuvo man svetima, bet šįkart kaip niekad aiškiai suvokiau, jog laikas prabėgo per greitai – ne todėl, kad buvau per daug užsiėmęs, o dėl to, kad taip nieko doro ir nenuveikiau. Būsimoms rudens semestro paskaitoms skirti mano užrašai buvo akademiški, juose netrūko tikslių datų ir faktų, kuriuos paskui apvilksiu žodžiais, turinčiais galią įskelti kibirkštį vangiuose neatidžių studentų protuose. Deja, net jei ir pavyks kokią pusvalandį

1 Automagistralè (pranc.) (čia ir toliau – vertėjos pastabos).

išlaikyti silpstantį jų susidomėjimą, baigęs paskaitą žinosiu, kad mano kalbos bevertės, kad visa, ką gebėjau jiems parodyti, tėra ryškiaspalviai istorijos paveikslėliai – vaškiniai muliažai, marionetės, išdidžiai stypčiojančios po iliuzijų pasaulį. Tikroji istorijos prasmė man liks neapčiuopiama, nes taip niekada ir neužmezgiau nuoširdaus ryšio su kitais žmonėmis.

Daug lengviau buvo kapstytis pusiau tikroje, pusiau išgalvotoje praeityje, užsimerkti ir nepaisyti dabarties. Tūre, Blua, Orleane – miestuose, kuriuos pažinojau geriausiai, – duodavau valią vaizduotei: regėdavau kitas sienas, seniau čia besidriekusias gatves, aptrupėjusius kadais naujų fasadų kampus; jie man atrodė tikresni už visus iš tiesų prieš akis stūksančius statinius, jų šešėliuose jausdavausi saugus, o negailestinga tikrovės šviesa tik išryškindavo mano abejones ir baimes.

Čiupinėdamas aprūkusias Blua pilies sienas, nebūčiau pastebėjęs tūkstantinės minios, vos už kelių šimtų metrų mirstančios kančiose. Juk šalia manęs stovėtų Henrikas Valua – išsikvepinęs, apsikarstęs brangakmeniais, jis aksomine pirštine lytėtų man petį, o kita ranka it kūdikį prie krūtinės glaustų mažą kambarinį šunelį. Gudraus, moteriškų bruožų jo veido žavesys, nors ir netikras, man būtų akivaizdesnis už kvailą fizionomiją turistų, visai greta šiugždinančio popierinį maišelį su saldėsiais, kol aš įtempęs klausą laukiu: štai, tuoj subildės žingsniai, tylą perplės riksmas, dunks-
telės negyvo kunigaikščio de Gizo kūnas. Orleane jodavau greta Mergelės ar, visai kaip Pavainikis², priklaupdavau palaikyti jai balnakilpės, o ausyse man, kaip ir jam, skambėdavo karių riksmas ir žemas varpų gaudesys. Kartais net puldavau greta jos ant kelių

2 Žanas de Diunua (Jean de Dunois, 1402–1468), Žanos d'Ark (Jeanne d'Arc, apie 1412–1431) bendražygis.

pasimelsti, vis rodydavos, kad dar šiek tiek, ir išgirsiu *balsus*, bet taip niekada ir neteko. Nežiūrėdamas kelio leisdavausi tolyn nuo katedros, klupinėdavau įsmeigęs akis į tą vaikiną persirengusią mergaičiukę tyru fanatiko žvilgsniu, bet vos pasijusdavau priartėjęs prie mums neregimo jos pasaulio, atsitokėdavau dabartyje, kur Žana buvo viso labo statula, aš – vidutiniškas istorikas, o Prancūzija, dėl kurios ji paaukojo gyvybę, – šalis, apgyvendinta vyrų ir moterų, kurių nė nemėginau suprasti.

Kai ryte išvažiavau iš Tūro, nepasitenkinimas paskaitomis, kurias rengiausi skaityti Londone, ir mintys, kad visą gyvenimą – ne tik Prancūzijoje, bet ir Anglijoje – tebuvo pašalinis stebėtojas, abejingas žmonių džiaugsmams ir rūpesčiams, taip suspaudė širdį (ūpo nepakėlė ir automobilio langus čaižantis lietus), kad pasiekęs Le Maną nutariau pakeisti planus ir sustoti čia pietų – vyliausi, jog į gera persimainys ir nuotaika.

Buvo turgaus diena. Jakobinų aikštėje, prie katedros laiptų, rikiavosi furgonai ir vežimai, apdengti žaliu brezentu, už jų grūdosi prekystalių eilės. Turgadienis, regis, buvo vienas svarbesnių, aikštėje mačiau itin daug iš kaimų atvykusių žmonių, užuodžiau tą ypatingą, su niekuo nesupainiojamą kvapą – atsidavė daržovėmis ir gyvuliais, tokį skleidžia tik žemė, pažliugusi, rusva, drėgna, ir garuojantys gardai, sausakimši galvijų, neramiai trypčiojančių tarp likimo draugų. Į puspriekabę greta manęs trys vyrai mėgino įvaryti jautuką. Vargšelis blioė, muistė virve apraizgytą galvą, atatupstas traukėsi nuo puspriekabės, kurioje jau šnarpščiojo būrys įsibaiminusių gentainių. Regėjau iš nuostabos krauju pasrūvusias gyvulio akis, varovui baksnojant šonus šakėmis.

Prie atviro vežimo ginčijosi dvi juodomis skaromis apsigobusios moteriškės, viena už kojos laikė kudakuojančią vištą,

sparnais maištingai plakančią didelį pintą krepšį su obuoliais šeimininkei už nugaros. Prie jų artinosi augalotas tipas rudu velvetiniu paltu. Veidas buvo įraudęs, akys blausios, eisena ne-tvirta – matyt, padaugino gretimoje užėjoje. Murmėdamas po nosimi stebeilijosi į monetas delne – mažoka, daug mažiau, nei tikėjosi pamatyti. Turbūt netyčia apsiskaičiavo per tą karštoje, prakaito ir tabako smarvės persmelktoje patalpoje praleistą va-landą, po kurios štai susiruošė pasibarti su motina ir žmona. Man prieš akis iškilo jo sodyba, anksčiau priklausiusi tėvui, du kilometrai nuo plento, duobėtas žvyrkelis, žemas namas blyškiai gelsvomis sienomis, čerpinis stogas, ūkinių pastatų dėmės tarp lygių rudų laukų, išvogotų džiovinamų moliūgų eilėmis – žali, rausvi, apvalaini ir tvirti, jie laukia žiemos, kai taps pašaru gal-vijams ar sriuba ūkio šeimynai.

Pasitraukiau nuo pusprickabės ir nužingsniavau prie resto-ranėlio aikštės kampe. Tarp vėjo genamų debesų ūmiai nušvito blyški saulė, ir turguje besibūriuojantys žmonės, ką tik buvę pilko lietaus merkiamaus juoduliais, beveidžiu susigūžusių varnų pulku, nauksinti šviesos bemat pavirto gyvu spalvų margu-mynu, veiduose suspindo šypsenos, energingiau sujudo rankos, pažvalėjo eisena.

Restorane lankytojų netrūko, ore sklandė gardūs maisto kvapai, dvelkė tiršta pikantiška sriuba, sūriu ant padažu su-vilgytų peilių, pralietu vynu, karčiais kavos tirščiais – dar atsi-davė sulytais paltais, džiuštančiais ant pakabų, o visą salę gaubė melsvas cigarečių „Gauloises“ dūmų debesis.

Atsisėdau tolimajame kampe, prie virtuvės durų. Kol mal-šinau alkį šiltu omletu su žolelių padažu, durys vis varstėsi, nekantriai stumdomos padavėjų, tampančių sunkius maisto padėklus. Iš pradžių vaizdas tik dar labiau žadino apetitą, bet

pavalgęs ėmiau juo šlykštėtis – per daug prisiziūrėjau gruzdintų bulvyčių ir kiaulienos kepsnelių. Užsisakiau kavos. Moteris prie gretimo staliuko šakute smaigstė pupeles, dėjosi į burną ir skundėsi seseriai dėl pragyvenimo išlaidų. Išblyškusi mergytė vyrui ant kelių prašėsi į tualetą, bet motina jos nepaisė. Klausydamasis netylančių pokalbių – tik taip pailsėdavau tomis retomis minutėmis, kai nemąstydavau apie pasaulio istoriją, – pajutau, kad gyvenimo džiaugsmų apramintą širdį vėl prislėgė ankstesnis liūdesys. Buvau čia svetimas, nepritapau prie vietinių. Ilgi mokslų ir darbo metai, puikiai įvaldyta jų kalba, sklandžiai dėstoma jų istorija, išsamiai aprašyta kultūra taip ir nepriartino manęs prie pačios tautos. Buvau kitoks, perdėm santūrus ir labai aiškiai tai suvokiau. Žinių sėmiausi vien iš knygų, kasdienybėje informacijos trupinių taip pat prisirankiojau ne daugiau už turistą. Širdį skaudžiai gėlė troškimas žinoti. Žemės aromatas, lietaus sudrėkintų gatvių žvilgesys, nublukę dažai ant langinių, dengiančių langus, pro kuriuos taip niekad ir nepažvelgsiu, pilki namų fasadai, durys, pro kurias neižengsiu, skaudino mane it amžinas priekaištas, priminė apie atstumą, skirtingą tautybę. Kiti prasibraudavo, sėkmingai įveikdavo ribą, tik ne aš. Man nelemta būti prancūzu, niekaip prie jų nepritapsiu.

Greta sėdėjusi šeima pakilo ir išėjo į gatvę, klegesys restorane nutyko, dūmai prasisklaidė. Šeimininkas su žmona įsitaisė prie baro užkąsti. Susimokėjau ir aš. Be tikslo klaidžiojau gatvėmis. Lėta mano eiseną, klajojantis žvilgsnis, net drabužiai – pilkos flanelinės kelnės ir per daugelį metų gerokai aprrintas tvido švarkas – išdavė, kad esu anglas tarp turgun suvažiausių valstiečių, besiderančių dėl poromis suraišiotų kaustytų batų, juodais ir baltais taškeliais margintų prijuosčių, pintų naminių šlepečių, prikaistuvių ir skėčių. Merginos kirpėjo ką

tik sugarbiniuotais plaukais kvatojo susikibusios už parankių; senutės stabčiojo prie prekystalių su languotomis staltiesėmis, mintyse paskaičiavusios kainas kraipė galvą ir nepirkusios kūp-rino tolyn; jaunuoliai violetiniais kostiumais, melsvai pilkšvais smakrais ir neišvengiama cigarete lūpų kamputyje dirščiodami į merginas kumščiojo vienas kitam į pašonę – visi jie dienai pasibaigus grįš į savą kampa, namus. Tylūs laukai, bliaunantys galvijai, virš pažliugusios žemės kylanti migla – tai vis jų. Jų ir musių nutupėta virtuvė, pieną greta lopšio lakantis katinas, rūsti močiutė, vis nepaliaujanti bartis, kol sūnus mosuodamas kibiru iškėblina į murgliną kiemą.

O aš anksčiau ar vėliau užsuksiu į dar vieną nepažįstamą viešbutį, mane ten laikys prancūzu, iki išitrauksiu britišką pasą; administratorius nusilenks, mandagiai šyptelės ir apgailestau-damas truktelės pečiais: „Šiuo metu žmonių pas mus apsistoja nedaug. Sezonas baigėsi. Ponas gyvens čia vienas.“ Jis neabejos, kad trokštu širdingos fotoaparatais „Kodak“ apsiginklavusių tėvynainių draugijos, kad nekantrauju mainytis su jais nuo-traukomis, skolinti „Penguin“ kelionių gidą, keistis dienraščio „Daily Mail“ numeriais. Viešbučio darbuotojai, o ir praeiviai, su kuriais dabar grumdausi gatvėje, taip ir nesužinos, kad negei-džiu nei tėvynainių, nei savo paties draugijos, priešingai, trokštu laimės, kurios man nelemta patirti – noriu jaustis vienas iš jų, noriu būti augęs ir mokęsis su jais, noriu būti susijęs šeimos, kraujo ryšiais, kurie būtų jiems suprantami ir priimtini, kad gyvendamas tarp jų galėčiau dalytis jų džiaugsmais, perprasti jų skausmą, laužti tą pačią duoną, nebe atkištinę svetimšaliui, o bendrą – mano ir jų duoną.

Vėl ėmė lynoti. Minia iškriko, žmonės glaudėsi parduotu-vėse, spraudėsi į transporto priemones. Niekas juk nevaikštinėja

per lietu, mažčiau neryžtingai stoviniuodamas ties Aristido Briano aikštės kampu, nebent gavėn išgena koks reikalas, kaip antai tuos rimtus vyrus plačiakraštėmis fetrinėmis skrybėlėmis, skubančius į prefektūrą su portfeliais po pažastimi. Pasukau į gretimą Dievo Motinos bažnyčią. Viduje buvo tuščia, tik ant vienos kėdės meldėsi senolė, plačiai išplėstų jos akių kampučiuose spindėjo ašarų perlai; netrukus į šoninę navą įžengė aukštakulniais avinti mergina ir žvaliai nukaukšėjo uždegti žvakės prie tamsios skulptūros. Tą akimirksnį protą apgaubė bedugnė tamsa – supratau, kad mirsiu, jei neprisigersiu. Kokių pasekmių turės mano fiasko? Ne mane supančiai aplinkai, ne tiems keliems bičiuliams, kurie manosi gerai mane pažįstantys, ne darbdaviams, ne studentams, lankantiems mano paskaitas, ne Britų muziejaus darbuotojams, kurie mandagiai sveikinas su manimi rytais ir popietėmis, ne galantiškiems, geranoriškiems Londono nuobodoms, tarp kurių ligi šiol gyvenau ar veikiau egzistavau – drausmingas, romus, kultūringas trisdešimt aštuonerių inteligentas. Ne, ne tam išoriniam pasaulėliui, o man pačiam, mano esybei, vidiniam individui, besiveržiančiam į laisvę. Ką apie mano apgailėtiną būtį galvoja jis?

Kas jis, tas individas, iš kur atsirado, ko nori ir ko siekia – nežinojau. Buvau įpratęs nuolat jį tramdyti, tad jis taip ir liko man svetimas; gal buvo karštakošis pašaipūnas, nerūpestingas storžievis. Šiaip ar taip, ne jis gyveno vienas knygų lentynomis apstatytame bute, ne jis kasryt nubusdavo žinodamas, kad neturi nieko – nei šeimos, nei draugų, nei įsipareigojimų ar širdžiai itin brangių pomėgių, jokio tikslo ir prasmės, išskyrus nebent meilę Prancūzijos istorijai ir prancūzų kalbai, dėl kurios, sėkmingai susiklosčius aplinkybėms, ir užsidirba pragyvenimui.

Galbūt, jei nelaikyčiau jo įkalinės savyje, jis kvatotų, užautų, muštųsi, meluotų. Gal kentėtų, o gal nekėtų, gal būtų

negailiausias kitiems. Kas žino, gal žudytų, plėšikautų – o gal visas jėgas sutelktų kilniam, nors ir beviltiškam tikslui, mylėtų žmoniją, tikėtų Dievo ir žmogaus dieviškumu. Kad ir kokia iš tiesų buvo jo prigimtis, tas individas neišvengiamai slėpė po blankia išore menko žmogėno, sėdinčio štai Dievo Motinos bažnyčioje ir laukiančio, kol nurims lietus, ateis vakaras, pasibaigs atostogos, prasidės ruduo, dar metams, dar vienam laiko tarpsniui nusistovės įprastinė ramaus Londono gyvenimo rutina. Tik kaip atrakinti duris? Kaip išlaisvinti tą kitą asmenybės pusę? Atsakymo nebuvo. Laikinai palengvės nebent kavinėje išgėrus butelį vyno, o paskui vėl sėsiu į automobilį ir važiuosiu į šiaurę. Tuščia bažnyčia siūlė dar vieną galimybę – malda; tik ko gi man prašyti Dievo? Kad įkvėptų drąsos pagaliau pasiryžti ir įgyvendinti mintyse jau beveik subrendusį sprendimą keliauti į trapistų³ abatiją viliantis, jog ten išmoksiu susitaikyti su fiasko? Senolė atsistojo, paslėpė rožinį tarp sijono klosčių ir pasuko prie durų. Jos akys buvo sausos. Neaišku, ar dėl to, kad rado čia paguodą, ar ašaros tiesiog išdžiūvo nuriedėjusios skruostais. Prisiminiau automobilyje gulintį „Michelin“ žemėlapi, kuriame mėlynu apskritimu buvau apvedęs La Gran Trapo abatiją. Kodėl ją pažymėjau? Ką vyliausi ten atrasias? Ar išdrįsiu paskambinti į svečiams skirtą pastato duris? Gal vienuoliai atsakys į mano ir manyje glūdinčio individo klausimus...

Išsekiau paskui senolę į lauką. Staiga panūdau išsiaiškinti, ar ją kamuoja liga, gal neseniai palaidojo vyrą ar slaugo merdintį sūnų, norėjau pasiteirauti, ar malda įkvėpė jai naujos vilties; deja, kai prisiartinau, mano akyse blykstelėjusį susidomėjimą

3 Katalikų vienuolių ordinas, įkurtas 1664 m. kaip cistersų šaka; laikosi griežtos regulos, reikalaujančios nuolat tylėti, sunkiai dirbti, pasninkauti.

senolė palaikė minkštaširdžio turistų dosnumu ir pašnairavusi atkišo delną išmaldei. Įdaviau jai du šimtus frankų, pats pasibjaurėjau savo šykštumu ir nusivylęs sprukau šalin.

Nebelijo. Per visą dangų nusidriekė raudonos juostos, žvilgėjo drėgnas asfaltas. Žmonės dviračiais važiojo namo iš darbo. Virš fabriko kaminų pramoniniame kvartale juoduojujantys dūmai švariai nuplauto dangaus fone atrodė itin tamsūs ir niūrūs.

Nežinojau, kur einu; šalindamasis parduotuvių ir bulvarų žingsniauau gatvėmis, bet jos tarsi niekur nevedė, tik raizgėsi tarpusavyje tarp rūškanų fabrikų sienų ir aukštų pilkų pastatų. Supratau, kad elgiuosi kvailai: reikėtų grįžti prie automobilio ir užsisakyti viešbučio kambarį miesto centre arba visai nešdintis iš Le Mano ir per Mortanę važiuoti į La Gran Trapą. Nustebau, kai priešais išniro geležinkelio stotis: automobilis ir katedra pasiliko kitame miesto gale. Supratau, kad teks ieškoti taksi, bet pirmiau nutariau užsukti į stoties restoraną. Prie stiklo tauraus gėrimo nuspręsiu, kuria kryptimi tęsti kelionę. Perėjau gatvę. Sucypė stabdžiai – manęs vos nekliudė automobilis. Vairuotojas iškišo galvą pro langą ir prancūziškai šūktelėjo:

– Sveikutis, Žanai, kada sugrįžai?

Mano vardas Džonas, tad iš pradžių sutrikau. Pamaniau, kad buvome susitikę ir turėčiau jį atpažinti.

– Važiavau pro šalį – jau šįvakar keliausiu atgalios, – atsakiau prancūziškai, laužydamas galvą, kas jis, po velnių, galėtų būti.

– Regis, nieko nepešei? Namie, aišku, dumsi akis, kad kelionė buvo sėkminga.

Jo žodžiai mane užgavo. Kodėl nusprendė, kad atostogas praleidau veltui? Ir iš kur, po galais, žino, kad giliai širdyje iš tiesų jaučiuosi patyręs fiasko?

Ūmiai supratau, kad šio žmogaus nepažįstu. Akyse nesu regėjęs. Mandagiai nusilenkiau.

– Atleiskite, bijau, būsimė apsipažinę.

Mano nuostabai, jis viso labo nusijuokė, išraiškingai pamerkė man akį ir tarė:

– Gerai, sakykime, kad tavęs nemačiau. Tik kodėl čia, Le Mane? Paryžiuje juk daug geriau? Kitą sekmadienį papasakosi, kas ir kaip.

Nepažįstamasis atleido sankabą ir kvatodamas nurūko.

Nuludėjęs automobilį žvilgsniu, pasukau į stoties restoraną. Gal žmogelis padaugino? Ką gi, ne man smerkti, tuoj ir pats paseksiu jo pavyzdžiu. Restoranas buvo sausakimšas. Atvykę ir išvykstantys keleiviai plepėdami prie baro baksnojo mane alkūnėmis, į blauzdas trankėsi aštrūs lagaminų kampai. Šaižiai aidėjo švilpukai, kurtinamą artėjančio ekspreso kauksmą pakeitė kimus vietos traukinio dūsavimas, amsėjo už pavadėlių vedami šunys, gaudžiai klykė vaikas. Ilgesingai prisiminiau automobilį, stovintį prie katedros, vaizdavausi, kaip sėdėčiau jame supamas tylos ir ramybės, kaip išskleisčiau „Michelin“ žemėlapi ir užsi-traukęs cigaretę imčiausi jį tyrinėti.

Vos pakėliau taurę prie lūpų, alkūnę užkliudė greta įsitaisęs klientas.

– *Je vous demande pardon*, – atsiprašė.

Pasitraukiau atlaisvindamas jam vietos. Žmogus pasigrėžė, ir mūsų žvilgsniai susidūrė. Nustėręs, keistai pykstančia širdimi suvokiau, kad jo veidas ir balsas man puikiai pažįstami.

Žvelgiau ne į ką kitą, o į patį save.

Antras skyrius

TYLĖJOME nenuleisdami vienas nuo kito akių. Man buvo tekę girdėti panašių istorijų: apie atsitiktinai susitikusius žmones, išsiaiškinusius, kad yra seniai nesimatę giminaičiai ar kūdikystėje atskirti dvyniai; tokie įvykiai gali pralinksminti, o gali būti ir tragiški kaip žmogaus su geležine kauke atveju.

Šįsyk man nesinorėjo nei juoktis, nei verkti, tik šleikščiai nusmelkė paširdžius. Prisiminiau akimirkas, kai eidamas pro šalį žvilgsniu užkliudydavau savo atvaizdą parduotuvės vitrinoje – groteskišką karikatūrą to, kokį arogantiškai save vaizdavausi. Pažemintas bemat susigėsdavau savo tuštybės, bet dar nė karto nugara man nebuvo nubėgęs toks šiurpas kaip dabar, nė karto nepanūdau apsigręžti ir sprukti kuo toliau.

Nepažįstamasis prabilo pirmas:

- Ar tik nebūsite pats velnias?
- To paties norėčiau paklausti jūsų, – atsakiau.
- Pala...

Jis čiupo mane už rankos ir trūktelėjo arčiau veidrodžio už baro. Stiklas buvo aprasojęs, vaizdą daug kur užstojo taurės ir

buteliai, trukdė atsispindinčios kitų klientų galvos, ir vis dėlto gan aiškiai įžiūrėjome save, įsitempusius, nervingus, žvilgsniais tyrinėjančius veidrodinį paviršių, tarsi nuo to, ką ten išvysime, priklausytų mudviejų gyvybė. Paaiškėjo, kad panašumas ne paviršutiniškas, bemat išnykstantis pamačius, kad skiriasi plaukų, akių spalva, veido bruožai, išraiška, ūgis ar pečių platumas. Ne, šįkart iš tiesų atrodė, kad priešais stovi vienas ir tas pats žmogus.

Antrininkas vėl prašneko (net jo intonacija man priminė mano paties kalbos manierą):

– Gyvenime laikausi taisyklės niekada niekuo nesistebėti; nematau priežasties kitaip elgtis ir dabar. Ką gersite?

Sukrėstas nepajėgiau išsirinkti. Jis užsakė dvi taures brendžio, ir mudu sutartinai pasislinkome į baro galą, kur veidrodis buvo ne taip aprasojęs ir atrodė laisviau.

Lyg aktoriai, apžiūrinėjantys grimą, žvalgėmės tai į veidrodį, tai vienas į kitą. Jis šyptelėjo, aš irgi; jis susiraukė, aš jį pamėgdžiojau – ne, ne jį, pats save; jis pasitaisė kaklaraistį, aš taip pat; tada vienu gurkšniu ištuštinome brendžio taures, kad pasižiūrėtume, kaip atrodome gerdami.

– Ar jūs turtingas? – pasiteiravo antrininkas.

– Ne, – atsakiau. – O ką?

– Galėtume vaidinti cirke ar užsidirbti milijoną kabarete. Jeigu jūsų traukinys negreit, išgerkime dar.

Jis pakartojo užsakymą. Mudviejų panašumas kitų nestebino.

– Visi galvoja, kad esate mano dvynys, atvažiavęs į stotį manęs pasitikti, – paaiškino jis. – Gal taip ir yra. Iš kur jūs?

– Iš Londono.

– Ką ten veikėte? Reikalai?

– Ne, aš ten gyvenu. Ir dirbu.

– Turėjau galvoje, iš kur esate kilęs, kuriame Prancūzijos regione gimėte?

Supratau, kad palaikė mane prancūzu.

– Aš anglas, – atsakiau. – Jūsų kalbos išmokau studijuodamas.

Antrininkas kilstelėjo antakius.

– Sveikinu. Nė neįtariau, kad jūs užsienietis. Kokiais vėjais atkakote į Le Maną?

Papasakojau apie besibaigiančias atostogas, trumpai apsakiau kelionės maršrutą. Atskleidžiau, kad esu istorikas, kad Anglijoje skaitau paskaitas apie jo šalį ir šios praeitį.

Jo lūpose virptelėjo šypsenėlė.

– Ar šitaip užsidirbate pragyvenimui?

– Taip.

– Neįtikėtina, – tarstelėjo tiesdamas man cigarečių pakelį.

– Prancūzijoje taip pat yra istorikų, veikiančių tą patį, – pareiškiau. – Tiesą sakant, jūsų šalyje į mokslą žiūrima kur kas rimčiau nei manojoje. Istoriją čia dėsto tūkstančiai profesorių.

– Žinoma, – sutiko jis, – bet jie prancūzai ir moko apie savo tėvynę. Niekas nesikelia per Lamanšo sąsiaurį, kad pakeliautų ir grįžęs papasakotų apie Angliją. Nesuprantu, kuo jus taip domina mano šalis. Ar jums gerai moka?

– Ne itin.

– Esate vedęs?

– Ne. Neturiu šeimos. Gyvenu vienas.

– Kaip jums gerai! – šūktelėjo jis ir pakėlė taurę. – Už pavydėtiną jūsų laisvę. Tegu ji trunka kuo ilgiau!

– O kaip jūs? – pasidomėjau.

– Aš? O, šeimą aš turiu. Ir dar kokią. Senų seniausiai leidausi supančiojamas. Ištrūkti taip ir nepavyko. Tik per karą.

- Kuo verčiatės?
- Turiu žemės. Gyvenu už kokių trisdešimties kilometrų nuo čia – Sarte. Neteko lankytis?
- Geriau pažįstu vietoves į pietus nuo Luaros. Mielai apžiūrėčiau ir Sartą, bet važiuoju į šiaurę. Kitą kartą.
- Gaila. Būtų buvę įdomu... – nutęsė jis, įdūręs žvilgsnį į taurę. – Turite automobilį?
- Taip, palikau prie katedros. Vaikščiodamas po miestą pasiklydau, todėl ir atsidūriau prie stoties.
- Pasiliksite Le Mane nakvoti?
- Nežinau. Dar nenusprendžiau. Tiesą sakant... – nutilau. Brendis maloniai sušildė krūtinę, atrodė, kad šiam žmogui galiu patikėti bet ką; juk kalbuosi pats su savimi. – Tiesą sakant, svarsčiau kelias dienas praleisti La Gran Trape.
- La Gran Trape? – pakartojo jis. – Turite galvoje cistersų vienuolyną netoli Mortanės?
- Taip. Nuo čia bus kokie aštuoniasdešimt kilometrų, ne daugiau.
- Dėl Dievo meilės, ką ten pametėte?
- Taikliau ir nepasakysi. Į La Gran Trapą žmonės to ir ke-
liavo – ieškoti Dievo meilės. Bent taip spėjau.
- Viliuosi, kad ten pabuvojęs atrasiu jėgų gyventi toliau. Antrininkas mąsliai mane nužvelgė ir gurkstelėjo brendžio.
- Kas jus slegia? Vargas dėl moters?
- Ne.
- Dėl pinigų?
- Ne.
- Įsivėlėte į kokią kebeknę?
- Ne.
- Sergate vėžiu?

– Ne.

Jis gūžtelėjo.

– Gal esat girtuoklis? Homoseksualas? Mėgaujatės nepatogumais? Reikalai, matyt, visai prasti, jei jau susiruošėte į vienuolyną.

Dirstelėjau į veidrodį. Šįkart į akis man krito vienas skirtumas. Jis vilkėjo tamsų kelioninį kostiumą, aš – tvido švarką, bet skyrėsi ne drabužiai; laisva jo laikysena buvo tikra priešingybė santūriam mano būdui. Jis žvelgė, kalbėjo ir šypsojosi taip, kaip man dar nebuvo tekę.

– Man viskas gerai, – atsakiau. – Tiesiog jaučiuosi žlugęs kaip asmenybė.

– Visi mes žlugę, – atkirto jis. – Jūs, aš, šie žmonės restorane. Nevykėlių kompanija. Visa paslaptis – kuo anksčiau suprasti šią tiesą ir su ja susitaikyti. Tada neberūpės.

– Bet man rūpi, – paprieštaravau. – Negaliu susitaikyti.

Jis ištuštino taurę ir pažvelgė į laikrodį ant sienos.

– Nebūtina į La Gran Trapą važiuoti tuoj pat, – tarė. – Gerieji vienuoliai tikisi gyventi amžinai, tad kelias valandas apsieis ir be jūsų. Pasiieškokime patogesnės išgertuvių vietas, gal ir užkąsime. Namie manęs laukia šeima, tad grįžti skubu ne per labiausiai.

Staiga prisiminiau automobilio vairuotoją, užkalbinusį mane gatvėje.

– Ar jūsų vardas Žanas? – paklausiau.

– Taip. Žanas de Gè. O ką?

– Einant į stotį kažkoks žmogus palaikė mane jumis. Važiuodamas automobiliu šūktelėjo: „Sveikutis, Žanai“, o kai pasakiau, kad suklydo, tik nusijuokė akivaizdžiai pamanęs, kad nenoriu – tiksliau, jūs nenorite – būti atpažintas.

– Nenustebčiau. Ką darėte paskui?

– Nieko. Jis kvatodamas nuvažiavo pažadėjęs, kad pasima-tysime sekmadienį.

– A, taip. *La chasse...*⁴

Mano žodžiai, regis, nukreipė Žano mintis kita linkme, mat veidas persimainė, mėlynose akyse šmėkstelėjo šešėlis – viską bū-čiau atidavęs, kad sužinočiau, ką jis mąsto! Spėlioju, ar ir aš taip atrodau, kai protą sudrumsčia sunkiai išsprendžiama problema.

Antrininkas pamojo nešikui, su kelioniniais krepšiais kan-triai laukiančiam prie restorano durų.

– Regis, minėjote, kad mašiną palikote prie katedros?

– Taip.

– Jeigu atrastumėte vietos mano bagažui, galėtume nuva-žiuoti kur nors vakarienės?

– Žinoma. Kur tik panorėsite.

Žanas sumokėjo nešikui, sustabdė taksi, ir mudu leidomės į kelią. Jaučiausi lyg keistame sapne. Sapnuodamas dažnai ste-bėdavau save iš šalies. Dabar viskas vyko iš tikrųjų, bet aš lygiai taip pat jaučiausi tarsi bekūnis, bevalis šešėlis.

– Ir jis visai nieko neįtarė?

– Kas?

Netikėtai išgirdęs antrininko baritoną, tokį panašų į pra-bilusios mano paties sąžinės balsą, net krūptelėjau, mat įsėdę į taksi mudu iki tol visą laiką tylėjome.

– Žmogus, pasisveikinęs su jumis prie stoties.

– A, taip, ničnieko. Jus sutikęs greičiausiai priekaištaus. Pri-siminiau – žinojo apie jūsų kelionę ir spėjo, kad ji buvo nesėk-minga. Numanote, ką turėjo galvoje?

4 Medžioklė... (Pranc.)

– Kuo puikiausiai.

Toliau nekamantinėjau. Nedrįsau per daug smalsauti. Po minutėlės slapčia dirstelėjau į Žaną – šis kaip tik vogčiomis šnairavo mano pusėn. Mūsų akys susidūrė, bet užuot nusišypsoję pasijutome nemaloniai, tarsi grėstų koks pavojus. Nusigrėžiau ir pažvelgiau pro langą. Taksi pasuko už kampo ir sustojo prie katedros. Kviesdami „Viešpaties angelo“ maldos, iškilmingai sugaudė varpai. Tas kaskart netikėtai užklumpantis garsas visada mane sujaudindavo, užgaudavo jautrias sielos stygas. Šiandien varpų dūžiai skambėjo lyg iššūkis – garsiai, įtikinėdami. Mums išlipus iš taksi, žvangesys aptuko, virto dusliu gaudesiu, gaudesys – atodūsiu, atodūsis – priekaištu. Pro duris į katedrą įžengė du ar trys žmonės. Priėjęs atrakinau automobilį. Bendrakeleivis laukė smalsiai jį apžiūrinėdamas.

– „Ford Consul“, – atpažino. – Kurių metų?

– Įsigijau prieš dvejus metus. Nuvažiavau apie penkiolika tūkstančių kilometrų.

– Patinka?

– Labai. Važinėju nedaug, tik savaitgaliais.

Kol į bagažinę kroviau jo krepšius, Žanas susidomėjęs berte bėrė klausimus apie automobilį – it mokinukas, gavęs progą išbandyti naują prietaisą. Apčiupinėjo visus mygtukus, išbandė sėdynių spyruokles, palytėjo pavarų svirtį bei prietaisų skydelio lemputes ir džiugiai pasiteiravo, ar galėtų pavairuoti.

– Žinoma, – atsakiau. – Mieste gaudotės geriau nei aš. Prašom.

Jis nedvejodamas įsitaisė prie vairo, aš atsisėdau šalimais. Palikęs katedrą mums už nugarų, Žanas įsuko į Voltero gatvę, su vaikišku susižavėjimu sau po nosimi vis dar murmeldamas: „Įspūdinga, nuostabu!“ Akivaizdžiai mėgavosi kiekviena šios, kaip

netrukus paaškęs, plaukus šiaušiančios kelionės akimirka. Pats vairuoju gan atsargiai, o jis lyg niekur nieko lėkė per raudoną, vos nekliudydamas senuko, tas, laimei, spėjo atšokti, privertė kelkraščiu mūsų išsilenkti didelį biuiką, vairuojamą įsiutusio amerikiečio, ir vis suko ratus po miestą, kad, kaip pats aiškino, išbandytų automobilio galimybes.

– Žinote, – pareiškė, – nepaprastai mėgstu naudotis kitų žmonių daiktais. Tai vienas didžiausių gyvenimo malonumų.

Užsimerkiaut automobiliumi it kalnų rogėms padarius staigų posūkį.

– Turbūt mirštate iš alkio? – susirūpino Žanas.

– Ką jūs, – murmtelėjau. – Dėl manęs nesukite galvos.

Tardamas šiuos žodžius supratau, kad prancūzų kalba per daug subtili ir korektiška.

– Ketinau nusivesti jus į vienintelį restoraną, kuriame maistas išties puikus, bet apsigalvojau. Ten mane pažįsta, o šiandien norėčiau pavakaroti inkognito. Ne kasdien akis į akį susiduri su savimi pačiu.

Tai išgirdus, man vėl nemaloniai pašiurpo oda, kaip jau buvo nutikę taksi. Abu nejutome didelio noro demonstruoti savo panašumą viešai. Suvokiau, kad netrokštu būti pamatytas su Žanu. Geidavau išvengti smalsių padavėjų žvilgsnių. Knie-tėjo slėptis, lyg daryčiau ką gėdinga. Keistas jausmas. Privažiavęs miesto centrą Žanas sulėtino.

– Ko gero, šįvakar negrįšiu namo. Nakvosiu viešbutyje, – ėmė svarstyti balsu. Atsakymo, regis, nelaukė. – Po vakarienės bus vėloka skambinti Gastonui, kad privežtų automobilį. O ir namie manęs dar nelaukia.

Vengdamas nemalonių situacijų, panašiai teisindavausi ir pats. Susimąščiau, kodėl jo taip netraukia namo.

– Jūs taip pat, – tarė Žanas atsigręždamas į mane, kol laukėme įsijungiant žalio šviesoforo signalo, – galimas daiktas, vis tik nuspręsite nevažiuoti į La Gran Trapą ir naktį praleisti viešbutyje.

Jo balsas skambėjo keistai. Rodėsi, kad atsargiomis formulėmis siekia kažin kokio mudviejų susitarimo, ne visai aiškios problemos sprendimo. Žvelgė įdėmiai, bet vengė mano akių, lyg ką slėptų.

– Visko gali būti, – atsakiau. – Dar nenusprendžiau.

Žanas pravažiavo miesto centrą, nesustodamas prie didžiųjų viešbučių, kuriuos tądien jau buvau matęs. Jo užsidegimas nuslopo, vairavo rimtas ir susikaupęs. Atsidūrėme tarp pilkų vienodų pastatų netoli fabrikų ir sandėlių kvartalo. Niauriose gatvelėse glaudėsi pigūs pensionai, abejotinos švaros nakvynės namai, nakčiai ar valandai nuomojami kambariai, kurių savininkai neprašo paso ir nekiša nosies į klientų reikalus.

– Čia bus ramiau, – sumurmėjo Žanas.

Vėl nesupratau, ar kreipiasi į mane, ar tiesiog garsiai mąsto. Jis sustojo priešais apšiurusį pastatą, išpraustą tarp kitų dviejų niūriai pilkų namų. Ne itin patenkintas bendrakeleivio pasirinkimu, nužvelgiau blausiai melsvą elektrinę iškabą, virš pravirų durų skelbiančią apie įstaigos paskirtį: „Viešbutis“.

– Kartais tokios landynės visai praverčia, – paaiškino Žanas. – Ne visada norisi sutikti pažįstamų.

Nieko neatsakiau. Jis išjungė variklį ir atidarė dureles.

– Eime, – paragino.

Visai netroškau tyrinėti „Tout Confort“, visų patogumų, kuriuos žadėjo mažesnės raidės po mėlynuoju užrašu, paslapčių, bet išlipau iš automobilio ir iškėliau Žano krepšius iš bagažinės.

– Ne, – sumurmėjau. – Jeigu norite, eikite užsisakyti kambario. Aš pirmiau pavalgysiu, o tada ir nuspręsiu, ką daryti.

Man labiau magėjo traukti į šiaurę – iki Mortanės, o paskui šalutiniu keliu į La Gran Trapo abatiją.

– Kaip norite.

Žanas gūžtelėjo ir pastūmęs duris įėjo į viešbutį. Prisidegiau cigaretę. Galvą svaigino stoties restorane išgertas brendis. Viskas atrodė netikra, sumišęs stebėjausi, ką veikiu nusmurgusiame Le Mano skersgatvyje, kodėl laikiu atsitiktinai į mane panašaus žmogaus, kurio prieš valandą nė nebuvau matęs ir vis dar beveik nepažįstu, ir leidžiu jam nežinia kokiais sumetimais, siekiant gero ar blogo, spręsti, kur ir kaip leisiu vakarą. Panūdau sėsti prie vairo ir nuvažiuoti. Jutau, kad bus geriausia nutraukti šią pažintį; iš pradžių žadinusi smalsumą, dabar ji atrodė grėsminga, sakyčiau, net pikta lemianti. Jau ketinau paleisti variklį, bet antrininkas sugrįžo.

– Įsikūriau, – pranešė. – Einam vakarienės. Važiuoti nereikės. Žinau užkandinę visai čia pat.

Greitosiomis nesumečiau, kaip išsisukti, tad, keikdamas save už silpnabūdiškumą, it šešėlis nusekiau jam įkandin.

Žanas nusivedė mane į kukliai įrengtą restoranėlį gretimoje gatvėje. Įėjimas buvo užgrioztas dviračiais – matyt, čia rinkosi dviratininkų klubas. Viduje dainavo ir šūkavo būrys jaunuolių spalvotais marškinėliais, prie stalo kauliukais žaidė pagyvenę darbininkai. Žanas nedvejodamas prasiskverbė pro triukšmingą kompaniją, ir mudu įsitaisėme prie stalo už apdriskusios širmos. Šaižius vaikinių balsus beveik nustelbė radijas.

*Patron*⁵ – jis čia buvo ir padavėjas, ir barmenas – įdavė man į rankas neįskaitomą valgiaraštį ir nelaukdamas užsakymo padėjo ant stalo po taurę vyno ir lėkštę sriubos; lubos susiliejo

5 Šeimininkas (pranc.).

su grindimis, laikas neteko reikšmės, antrinėkas persilenkė per stalą, kilstelėjo taurę, pasiūlė tostą:

– Už jūsų viešnagę vienuolyne!

Kartais ketvirta taurė laikinai prasklaido miglą, aptraukusią smegenis po pirmų trijų: kol valgiau ir gėriau, veidas anapus stalo vėl pasidarė aiškus ir ryškus, nebeatrodė nei kraupus, nei grėsmingas, priešingai – malonus ir pažįstamas kaip mano paties atvaizdas veidrodyje; jis šypsojosi, kai aš šypsojau, raukėsi, kai aš raukiausi, o balsas it mano paties aidas kalbino ir kvietė atsiverti, nė nepajutau, kaip prašnekau apie vienatvę, mirtį, vidinio pasaulio tuštybę, neryžtingumą, menką saviklioją, abejingumą.

– Tikiu, kad La Gran Trape, kur vienuoliai laikosi tylos, slypi atsakymas, kaip užpildyti širdies tuštumą, juk jie sąmoningai pasinėrė į tamsą, kad atrastų šviesą... o aš... – nutilau, mėgindamas surikiuoti mintis, nes tai, ką norėjau jam pasakyti, buvo gyvybiškai svarbu mums abiem. – Kitaip tariant, gal vienuolyne atsakymo ir nerasiu, bet gausiu patarimų, kur jo ieškoti. Suprantu, kad visų mūsų bėdos skirtingos ir kiekviena turi savitą sprendimą – visai kaip spyna raktą, bet ar negali būti, kad ten išgirsiu universalų atsakymą, kuris kaip visraktis atrakins visas spynas?

Mėlynose antrininko akyse žybtelėjusios linksmos kibirkštėlės atspindėjo ne girtą mano melancholiją, o pašaipias dvejonas, apimančias nubudus po išgertuvių.

– Ne, drauguži, – paprieštaravo jis. – Jei apie religiją žinotumėt tiek, kiek aš, vengtumėte jos it maro. Turiu itin pamaldžią seserį, kuriai rūpi vien Dievas. Gyvenimas mane išmokė, kad vienintelė žmogų motyvuojanti paskata yra godumas. Vabzdžiai, gyvūnai, vyrai, moterys, vaikai gyvena ir juda tik iš godumo. Didžiutis gal ir nelabai yra kuo, bet kas iš to? Belieka patenkinti

ši poreikį ir duoti žmonėms, ko jie nori. Bėda tik ta, kad jiems vis negana. – Žanas atsiduso ir prisipylė dar taurę vyno. – Skundžiatės, kad jūsų gyvenimas beprasmiš. Mano akimis, gyvenate rojuje. Bute pats sau šeimininkas, galvos neužia nei šeima, nei verslo partneriai, įsigėdus linksmybių, jūsų paslaugoms visas Londonas, nors kai per karą buvau ten išsiųstas, miestas man pasirodė ne itin smagus, bet jis didelis, leidžia džiaugtis laisve, o ne smaigia it kilpa ant kaklo.

Jo balsas persimainė, sugriežtėjo, akis aptemdė apmaudas ir pyktis – pirmąsyk Žanas parodė, kad ir pats turi problemų, apie kurias šiaip vengia galvoti. Jis pasilenkė per stalą arčiau manęs.

– Esate laimės kūdikis ir dar drįstate skųstis. Minėjote, kad tėvai seniai mirę, niekas neturi teisės jums nurodinėti. Esate laisvas kaip paukštis, rytais keliatės, valgotė, dirbate, miegate vienas. Dėkokite likimui ir meskite kvailystes apie vienuolyną iš galvos.

Kaip visiems vienišiams žmonėms, pajutus pašnekovo susidomėjimą, man per greitai atsirišo liežuvis. Išklėjau visas nykaus savo gyvenimo smulkmenas, o apie antrininką taip nieko ir nesužinojau.

– Ką gi, – tariau. – Metas jūsų išpažinčiai. Kas negerai?

Akimirką maniau, kad jis man atsivers. Veide lyg šmėkstelėjo abejonė, tačiau ją bemat vėl pakeitė atlaidi šypsena. Žanas tingiai gūžtelėjo.

– Man? Vienintelė mano bėda – turiu per daug brangenybių. Dvikoju.

Mostelėjęs daugiau neklausinėti, prisidegė cigaretę. Savo širdį galėjau lieti kiek panorėjęs, bet knaisiotis jo sieloje man buvo nevalia. Pavalgę nuo stalo nesikėlėme, rūkėme, gurkšnėjome vyną, mūsų ausis pasiekdavo garsūs dviratininkų juoko

pliūpsniai, užgožiantys traškantį radiją, kauliukais lošiančių darbininkų ginčai, kėdžių brūkšėjimas.

Neturėjau daugiau ką pasakyti. Nejaukiai muisčiausi gręžte gręžiamas antrinio akių. Kai Žanas pasišalino paskambinti namiškiams, man labai palengvėjo, regis, net kvėpuoti pradėjau laisviau.

– Ir? – daugiau iš mandagumo nei iš smalsumo paklausiau jam grįžus.

– Paprašiau rytoj atsiųsti mašiną, – trumpai atsakė jis.

Šūktelėjęs užkandinės šeimininkui, apmokėjo sąskaitą. Neryžtingai mėginau išsitraukti piniginę, bet sugėrovas manęs nepaisė. Paskui stvėrė mane už rankos ir pro dainuojančius dvi-ratininkus išsitempė į gatvę.

Buvo tamsu, vėl lijo. Aplink nematėme nė gyvos dvasios. Sunku rasti niūresnį vaizdą nei nedidelio miesto pakraštys lie-tinę vakarą. Pasidžiaugiau pažintimi ir murmtelėjau trauksiąs savais keliais, bet Žanas manęs nepaleido.

– Negalime taip imti ir išsiskirti, nutikimas per daug keistas.

Priėjome vis dar praviras nusmurgusio jo viešbučio duris. Dirstelėjau vidun – tuščia. Naujasis pažįstamas apsidairė ir skubiai paragino:

– Užeikite į mano kambarį. Išmeskime dar po burnelę prieš atsisveikindami.

Kalbėjo primygtinai, skubindamas, tarsi neturėtume laiko. Ėmiau prieštarauti, bet jis kone jėga užvedė mane laiptais. Koridoriuje išsitraukė iš kišenės raktą, atidarė apšiurusio vienviečio kambarėlio duris ir įjungęs šviesą pakvietė užteiti:

– Sėskitės, jauskitės kaip namie.

Įsitaisiau ant lovos, nes ant kėdės kėpsojo praviras krepšys. Žanas iš jo jau buvo išsitraukęs pižamą, plaukų šepetį, šlepetes, o dabar išėmė butelaitį konjako ir įpylė į stiklinę dantims valyti.

Lubos vėl susiliejo su grindimis kaip užkandinėje, man ėmė rodytis, kad tai, kas vyksta, nulemta iš anksto, neišvengiama, jau niekad su juo neišsiskirsiu, o gal jis nesiskirs su manimi: nuseks man iš paskos laiptais, įsės į automobilį, ir niekaip jo nebeusikratysiu. Jis tapo mano – o gal aš jo – šešėliu, mudu susieti per amžius.

– Kas yra? Nėgaluojate? – susirūpino antrininkas stebeildamas tiesiai man į akis.

Pakilau dviejų norų draskoma širdimi – troškau atplėšęs duris sprukti lauk ir lygiai taip pat geidžiau darsyk atsistoti greta ir pažvelgti į veidrodį kaip stoties restorane. Suvokiau, kad pirmaip pasielgti liepia protas, o antraip – kažin kokia piktoji dvasia, bet neįstengiau atsispirti pagundai, geidavau vėl patirti, ką jau buvau patyręs. Žanas, regis, viską suprato, mudu sutartinai pasisukome ir įsmeigėme žvilgsnius į veidrodį, tyliame kambarėlyje panašumas atrodė dar šiurpesnis, dar siaubingesnis nei sausakimšoje stoties restorano salėje, kurioje apgaubti dūmų debesies šurmuliavo žmonės, ar užkandinėje, kur ši detalė visai išėjo man iš galvos. Apgailėtinas kambarys raštuotais tapetais ir girgždančiomis grindimis priminė kapą, atskyrusį mus nuo išorinio pasaulio: likome vienudu, kelio atgal nebėra. Žanas įspraudė man į virpančią ranką stiklinę su konjaku, pats gurkštelėjo iš butelaičio ir visai kaip mano drebančiu balsu – bet gal kalbėjau aš, o klausėsi jis? – pasiūlė:

– O jei apsikeistume drabužiais?

Prisimenu, kad kažkuris nusikvatojome, kai žnektelėjau ant grindų.

Sudomino? Pirkite knygą
ATPIRKIMO OŽYS
ir mėgaukitės istorija iki pabaigos.

ĮTRAUKIANČIAME, DAUGIAPRASMIAME ROMANE
„ATPIRKIMO OŽYS“ MEISTRIŠKAI NAGRINĖJAMI
TAPATYBĖS, DVILYPUMO IR TAMSIOSIOS
MŪSŲ ASMENYBĖS PUSĖS KLAUSIMAI.

Džonas ir Žanas – anglas ir prancūzas – atsitiktinai susiduria provincijos miesto geležinkelio stotyje. Šiurpiai panašios išvaizdos vyrai kelias valandas bendrauja kilnodami taurelę, kol Džonas nugrimzta į girtą miegą. Tuo ligtolinis jo gyvenimas baigiasi – nubudęs Džonas supranta, kad Žanas pasisavino jo tapatybę ir dingio. Mėgindamas užimti prancūzo vietą, anglas susiduria su daugybe gluminančių iššūkių: paaiškėja, kad antrininkas – ir senovinius rūmus valdantis grafas, ir žlungančio verslo savininkas, ir aukštingos šeimos galva, o užvis mieliausiai eina laisvo oro direktoriaus pareigas.

„ATPIRKIMO OŽYS“ – tai intriguojantis ir šmaikštus romanas, pasakojantis apie apsišaukėlio Džono bandymus neišsiduoti šeimos nariams, tarnams bei antrininko meiluzėms ir nenuilstamą jo kovą su rūmų gyventojus slegiančiomis praeities mįslėmis.